מחלקת המחקר של הרשות השופטת
The Israeli Courts Research Division

החלטות בתי המשפט
בתיקי מעצרי ימים

עו"ד דליה ארנטל וד"ר גלי אביב

אדר התשפ"ו
מרץ 2026

בית המשפט העליון
דרך השופט מאיר שמגר
ירושלים 9195001
www.gov.il/he/Departments/the_israeli_courts_research_division

מחקר ממוקד זה גובש כמסמך תיאורי שנועד לספק נתונים בסיסיים על החלטות השופטים בבקשות להארכות מעצר הנדונות במסגרת תיקי מעצרי ימים (תיקי מ״י הנדונים בבתי משפט השלום, לפני הגשת כתבי אישום). זאת, לנוכח טענות שונות ושבות ועולות ביחס לשיעור המעצרים לעומת שיעור השחרורים ממעצר. במסגרת מחקר ממוקד זה נבחן את התפלגות ההחלטות הניתנות בבתי משפט השלום בבקשות להארכות מעצר בתיקי מעצרי ימים, באמצעות בדיקה אמפירית של שיעורי השחרורים ממעצר לעומת החלטות שיפוטיות אחרות הניתנות בתיקים אלו, ובהן הארכת מעצר, שחרור למעצר בית או שחרור בתנאים מגבילים אחרים, ונקודות רלוונטיות נוספות.

רקע כללי

מעצרו של חשוד/נאשם פירושו שלילת חירות הפעולה והתנועה שלו מכוח סמכות שבדין, בשלב החקירה והמשפט. המעצר פוגע בזכות היסוד של הפרט המעוגנת בסעיף 5 לחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו, הקובע כי ״אין נוטלים ואין מגבילים את חירותו של האדם במאסר, במעצר, בהסגרה או בכל דרך אחרת״. המעצר אף עלול לחשוף את העצור לנזקים פיזיים ונפשיים, ולגרום לפגיעה בשמו הטוב.

בעקבות ביקורת שנמתחה על משך המעצרים בארץ, ולפיה המעצרים היו רבים וארוכים, נחקק בשנת 1996 חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה – מעצרים), התשנ״ו – 1996 (להלן - **חוק המעצרים**). חוק זה מבסס את עקרונות היסוד להפעלת סמכות המעצר בשלב החקירה, וקובע כי שלילת חירותו של אדם טרם הרשעה תיעשה רק בהתקיים תנאים מוגדרים וברורים, תוך העדפת חלופות שפגיעתן פחותה. לצד זאת, החוק מעגן מנגנוני בקרה שיפוטית הדוקים, לרבות חובת הבאת החשוד בפני שופט בתוך פרק זמן קצוב, והצגת תשתית ראייתית ראשונית לצורך הארכת המעצר.

אם כן, מעצר הימים מהווה אחד הכלים המרכזיים והרגישים ביותר שבידי רשויות האכיפה בשלב החקירה הפלילית. בהתאם להוראות חוק המעצרים, בית משפט השלום מוסמך להורות על שלילת חירותו של חשוד לתקופה מוגבלת, כאשר מתקיימים תנאים מצטברים כגון קיומו של חשד סביר לביצוע עבירה ועילות מעצר מוגדרות, ובהן חשש לשיבוש הליכי חקירה, מסוכנות לציבור או הימלטות מן הדין. הליך זה מתקיים בשלב מוקדם וטרם הגשת כתב אישום, ומשכך הוא מעורר מתח מובנה בין צורכי החקירה והאינטרס הציבורי לבין זכויות היסוד של החשוד, ובראשן הזכות לחירות והזכות להליך הוגן.

בפן הפרוצדורלי, דיוני מעצרי הימים מתנהלים בקצב מהיר, כאשר בקשות המשטרה להארכת מעצר נבחנות בפרקי זמן קצרים ולעיתים על בסיס חומר חקירה חלקי או חסוי. בתי משפט השלום נדרשים לאזן בין משקל הראיות הראשוניות ובין טיב עילות המעצר, תוך הפעלת שיקול דעת שיפוטי אינטנסיבי ובקרה על פעולות החקירה.

מתודולוגיה

לצורך ביצוע מחקר ממוקד זה ובדיקת הטענות בדבר היחס בין שיעורי המעצרים לשיעורי השחרור ממעצר על ידי בתי המשפט, קיבלנו נתונים על כלל תיקי המ״י (מעצרי ימים) שנפתחו בבתי משפט השלום בין החודשים מאי – אוקטובר 2025. מתוכם, בדקנו מדגם אקראי בן 400 תיקים, שלגביהם בחנו בעיקר את הדברים הבאים: עילות המעצר, סוגי העבירות העיקריות, האם התקיים דיון בבקשת המעצר, מה הייתה החלטת בית המשפט בדיון הראשון (שחרור/ הארכת מעצר וכו׳), משך המעצר הראשוני, החלטת בית המשפט בדיון השני ככל שהתקיים, האם הוגש ערר על החלטת בית המשפט ועוד.

נבהיר כבר כאן, כי החלטנו להתמקד בעיקר בהחלטת בית המשפט בדיון הראשון בבקשת המעצר, מאחר שסברנו כי הוא הרלוונטי ביותר לטענות בדבר היחס שבין שיעורי השחרור לעומת שיעורי הארכות המעצר. בנקודות העיקריות הוספנו בדיקות גם לגבי הדיון השני בהארכת המעצר. סיבה נוספת להתמקדות בדיון הראשון היא הפרקטיקה הנוהגת בחלק מבתי המשפט לפתוח תיק חדש עבור כל דיון בהארכת מעצר, מבלי לקשר בין תיקי המ"י השונים שנפתחים בגין אותו עצור ואותה בקשת מעצר, מה שמקשה מאד על התחקות אחר הארכות המעצר של אותו עצור. יוער, כי כאשר זיהינו תיקים כאלו בעת קידוד התיקים, הוצאנו אותם מן המדגם.

ממצאים

כללי

מתוך 400 התיקים שדגמנו כאמור בפרק המתודולוגיה לעיל, 67 תיקים היו תיקי שב"חים (עבירות על חוק הכניסה לישראל). מאחר שהשיקולים בהארכת מעצר או שחרור שונים מעט בכל הנוגע לשב"חים (שאותם לא ניתן לשחרר למעצר בית למשל), החלטנו להפריד קבוצה זו ולנתח אותה בהמשך בנפרד. על כן ננתח תחילה את 333 תיקי המעצרים האחרים.

ככלל בדקנו את כל 333 התיקים כמקשה אחת, אולם בנקודות הרלוונטיות הוספנו ניתוחים המפלחים את התיקים לקטגוריות כלליות של סוגי העבירות העיקריות. עם זאת, חשוב להסביר כי החלוקה לסוגי העבירות השונות לא הייתה פשוטה, בעיקר מאחר שבתיקים רבים יש יותר מעבירה עיקרית אחת (למשל – עבירות אלימות ונשק, סמים ורכוש ועוד). על כן, במקרים שבהם הייתה יותר מעבירה עיקרית אחת, שייכנו את התיק לשתי הקטגוריות הרלוונטיות, כך שסך החלוקה לעבירות יוצאת יותר מסך כל התיקים שבדקנו.

בקשת המעצר הראשונית

ראשית בדקנו את הפרטים הרלוונטיים שאותם ניתן היה לדלות מתוך בקשת המעצר של המשטרה:

1. התחלנו בבדיקה של עילות המעצר, כפי שאלו סומנו בבקשת המעצר הראשונית. יוער, כי ברוב המוחלט של המקרים טוענים ליותר מעילת מעצר אחת:

חשש לשיבוש הליכי חקירה	מסוכנות	אין היתכנות לביצוע פעולות חקירה גם ללא מעצר
[1]329 (98.8%)	328 (98.5%)	110 (33%)

2. ל-296 בקשות מעצר צורף חומר חסוי לעיני השופט בלבד (המהווים 90.8% מהתיקים, לאחר שהורדנו מהם שבעה תיקים שבהם לא ניתן היה לדעת אם צורף חומר חסוי או לא, מאחר שרובריקה זו לא סומנה כלל בבקשת המעצר).

3. לגבי 180 מהעצורים (54%) הייתה בתיק אינדיקציה לקיומו או להיעדרו של עבר פלילי (או בבקשת המעצר עצמה או בפרוטוקול הדיון, לא תמיד הייתה התייחסות לנושא).

   בתוך כך, לגבי 86 מתוך העצורים האמורים (47.8%) ניתן היה להסיק קיומו של עבר פלילי. ביחס ל-73 מתוכם הוחלט על הארכת מעצר בדיון הראשון בתיק (84.9%), וביחס ל- 34 מהם הוארך המעצר גם בדיון השני.

[1] שלושה מתוך ארבעת התיקים שבהם לא סומנה עילת החשש לשיבוש חקירה היו בעבירות תעבורה, והתיק הרביעי היה תיק של הפרת צווים.

לעומת זאת, לגבי 94 מתוך העצורים האמורים (52.2%) ניתן היה להסיק היעדרו של עבר פלילי. ביחס ל-63 מתוכם הוחלט על הארכת מעצר בדיון הראשון בתיק (67%), **כלומר** אחוז נמוך יותר לעומת אלו עם עבר פלילי (והנושא כאמור עלה בתיק), וביחס ל- 31 מהם הוארך המעצר גם בדיון השני.

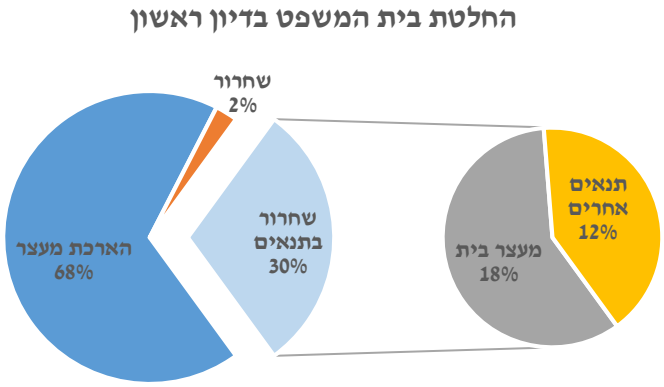
החלטות בית המשפט

ב-324 תיקים התקיים דיון ראשון בתיק.[2] ב-183 תיקים התקיים דיון שני בתיק (56.5% מהתיקים שבהם התקיים דיון ראשון). כמוסבר לעיל, החלטנו להתמקד במסמך זה בנתונים על החלטת בית המשפט בדיון הראשון בתיק, ובהמשך נציג גם נתונים רלוונטיים הנוגעים להחלטה השנייה בתיק.

<u>החלטת בית המשפט הראשונה בתיק</u>

המשכנו בבדיקה העיקרית לצרכי מסמך זה, והיא ההחלטה הראשונית של בית המשפט לגבי בקשת המעצר – האם הוחלט על הארכת מעצר, שחרור מלא, או שחרור בתנאים מגבילים, בעיקר מעצר בית לעומת תנאים אחרים:

1. בדקנו את התפלגות החלטות בית המשפט ב-324 התיקים שבהם התקיים דיון ראשון בתיק. תוצאות בדיקה זו מתוארות בתרשים הבא:

ניתן לראות כי קרוב ל-70% מההחלטות הן על הארכת מעצר, וכי החלטה על שחרור מלא ניתנה רק ב-2% מהתיקים (8 תיקים בלבד).

2. המשכנו ובדקנו את החלטות בית המשפט בדיון הראשון בבקשת המעצר <u>בחלוקה לסוגי העבירות העיקריות</u> שבגינן התבקש המעצר.

כאמור בפרק הממצאים הכללי לעיל, החלוקה לעבירות לא הייתה פשוטה, כאשר בחלק מהתיקים ניתן היה לזהות יותר מעבירה עיקרית אחת. על כן שייכנו תיקים אלו ליותר מקטגוריה אחת של עבירות, ועל כן סך העבירות גבוה מסך התיקים שנבדקו.[3] להלן החלוקה

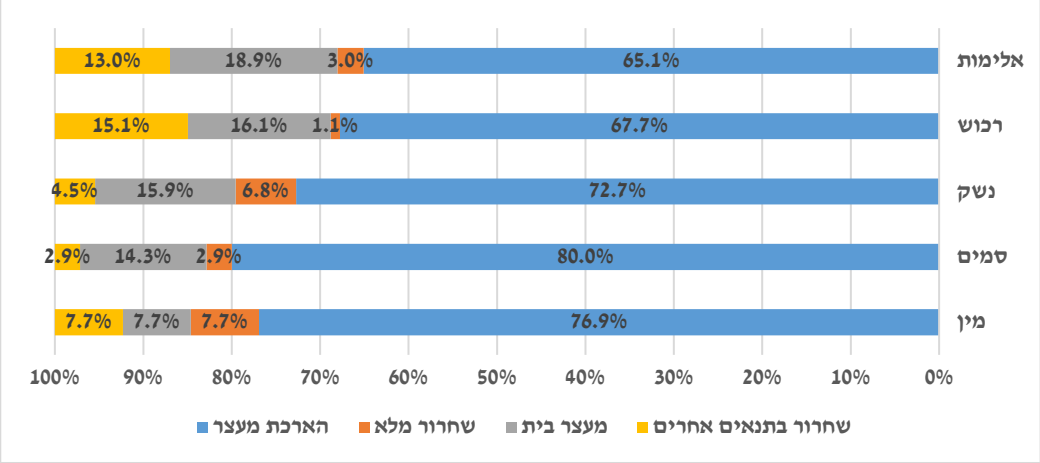
[2] ב-7 תיקים לא התקיים כלל דיון, ב-3 מתוכם מאחר שהוגש כתב אישום טרם שהתקיים הדיון, באחד המשטרה ביקשה לבטל את התיק (חזרה בה מבקשת המעצר), ב-2 המשטרה שחררה את העצור לפני הדיון ובאחד החשוד טרם נעצר והמשטרה ביקשה לעצור. בנוסף, ב-2 תיקים נוספים המשטרה חזרה בה מבקשת המעצר במהלך הדיון הראשון.

[3] יוער, כי ייתכן שבתיקים שבהם קיים יותר מסוג עבירה אחת, למשל תיקי סמים ונשק או רכוש ואלימות, שהייתה לעצם הצטברות העבירות השפעה על ההחלטה להאריך את המעצר או לשחרר, אולם כדי לבדוק זאת היה עלינו לחלק למספר רב של קטגוריות נפרדות, מה שהיה משפיע על מהימנות הבדיקה. כדי לתת בכל זאת נתונים בפילוח לסוגי העבירות העיקריות נאלצנו להתייחס אליהן בנפרד.

לפי סוגי העבירות העיקריות בתיקים שנבדקו: אלימות = 177 (53.2% מהתיקים)[4]; רכוש = 94 (28.2%); נשק = 46 (13.8%); סמים = 35 (10.5%); הפרת צווים = 19 (5.7%); הסעה/ העסקת שב"ח = 17 (5.1%); תעבורה = 16 (4.8%); מין = 13 (3.9%); טרור = 7 (2.1%); אחר = 2. סה"כ 426 עבירות, 111 תיקים שויכו ליותר מקטגוריה אחת של עבירות.

לנוכח גודל הקטגוריות, החלטנו להתמקד בארבע הקטגוריות הגדולות: אלימות, רכוש, נשק וסמים, והוספנו עליהן בדיקה של קטגורית עבירות מין בשל חשיבותה הציבורית וחרף קוטנה.

התרשים הבא מתאר את התפלגות החלטות בית המשפט בדיון הראשון בחלוקה לחמש קטגוריות העבירות האמורות:

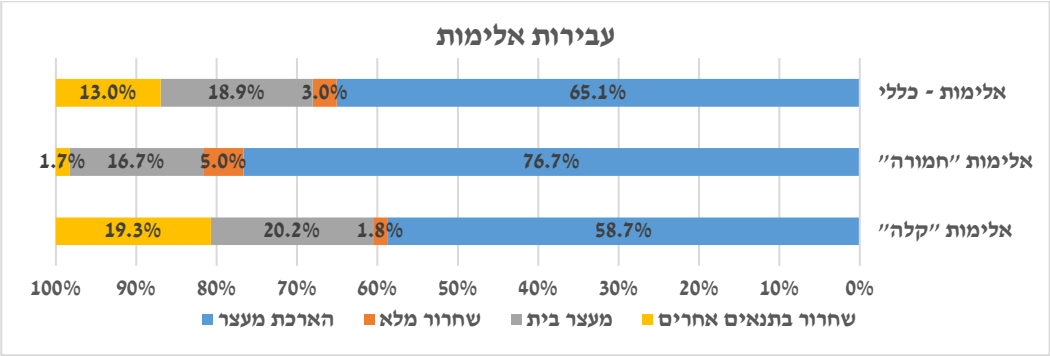
ניתן לראות כי השיעור הגבוה ביותר של הארכות מעצר בדיון הראשון הוא בעבירות סמים, לאחר מכן בעבירות מין ולאחר מכן בעבירות נשק. שיעור הארכות המעצר הנמוך ביותר הוא בעבירות אלימות (עם זאת, יש לשים לב למנעד הרחב של עבירות שנכנסות תחת קטגוריה זו, כפי שנראה בהמשך). בהתאמה, שיעור השחרור למעצר בית בעבירות אלימות הוא הגבוה ביותר, לעומת שיעור מעצרי הבית בעבירות מין שהוא הנמוך ביותר.

עם זאת, חשוב לשים לב לכמויות התיקים – עבירות אלימות מהוות הנתח הגדול ביותר מבין התיקים שבדקנו (177 תיקים, יותר ממחצית מהתיקים שדגמנו), בעוד שעבירות מין כללו 13 תיקים בלבד, (כמפורט לעיל).

מאחר שעבירות האלימות מהוות כאמור נתח של מעל מחצית מהתיקים הנבדקים, ומאחר שהן כוללות מנעד רחב ומגוון של עבירות (החל מתקיפה סתם ועד רצח), החלטנו להתמקד בעבירות אלו ולנתח את החלטות בית המשפט לגביהן בדיון הראשון, בהבחנה בין עבירות אלימות חמורות ל"קלות":[5]

[4] האחוזים המצוינים כאן הם מתוך סך התיקים ולא מתוך סך העבירות, מאחר שכאמור יש תיקים שבהם יש יותר מעבירה עיקרית אחת.

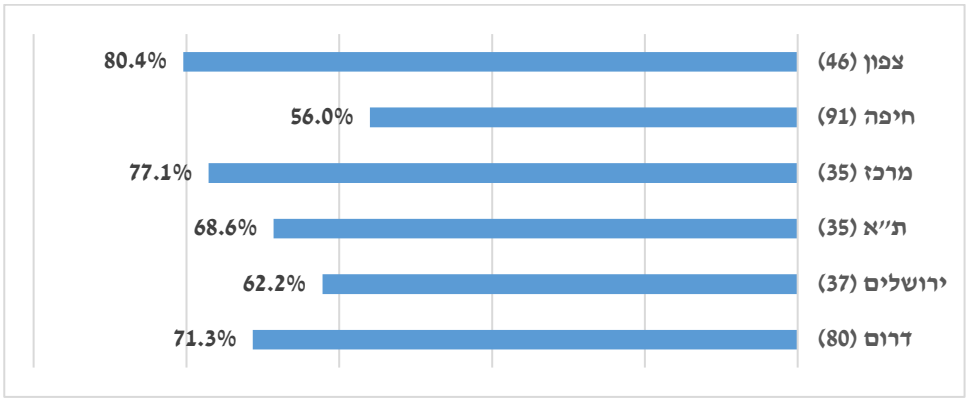
[5] חילקנו בין עבירות אלימות חמורות, הכוללות את מנעד העבירות מרצח, עבור דרך פציעה בנסיבות מחמירות, ירי באזור מגורים (בשל הסיכון לחיי אדם בעבירה זו, הוחלט לשייך עבירה זו גם לעבירות נשק וגם לעבירות אלימות), תקיפה הגורמת לחבלה או פציעה וכו', סה"כ 60 תיקים שבהם התקיים דיון ראשון ענייני, לעבירות אלימות "קלות", הכוללות בעיקר תקיפה סתם ואיומים, סה"כ 109 תיקים שבהם התקיים דיון ראשון ענייני.

כאן ניתן לראות בבירור הבדל בין החלטות הארכת המעצר בעבירות אלימות "קלות" ובין עבירות האלימות החמורות. ניתן לראות שיעור גבוה יותר באופן משמעותי של החלטות על הארכות מעצר בעבירות החמורות לעומת הקלות (שיעור שדומה לשיעור של הארכות המעצר בעבירות מין ונשק, כפי שהראינו לעיל), ובהתאמה שיעור נמוך יותר של מעצרי בית בעבירות החמורות.

את שאר קטגוריות העבירות, כמו סמים ונשק, לא פילחנו לעבירות החמורות יותר לעומת הקלות יותר, בשל שיעורם.

פילוח נוסף שביצענו היה חלוקה למחוזות שיפוט. התרשים שלהלן מציג בסוגריים את כמויות התיקים שנכללו במדגם מכל מחוז, ואת שיעור הארכות המעצר בכל מחוז. ניתן לראות כי קיימות במדגם כמויות שונות של תיקים בין המחוזות, עם זאת, התפלגות זו דומה להתפלגות כלל תיקי המעצרים שנפתחו בתקופה הנבדקת בין המחוזות.
הממצאים העלו הבדלים ניכרים בשיעורי הארכות המעצר בין המחוזות השונים, כפי שניתן לראות בתרשים הבא:[6]

ניתן לשער מספר סיבות אפשריות לשונות בשיעור הארכות המעצר בין המחוזות. בין היתר, ראינו הבדלים בסוגי ובחומרת העבירות במחוזות השונים. בכל המחוזות, בין 35-45% מהעבירות הן עבירות אלימות, אולם קיימת שונות בין המחוזות בשיעורי עבירות האלימות החמורה, וכן בפילוח העבירות האחרות, כמו עבירות נשק וסמים. למשל, בהשוואה בין מחוז צפון, שבו השיעור הגבוה ביותר של הארכות מעצר, למחוז חיפה, שבו השיעור הנמוך ביותר של הארכות מעצר, ראינו כי בשני המחוזות קיים שיעור דומה של עבירות אלימות בכלל ועבירות

[6] כללנו גם כאן רק תיקים שבהם התקיים דיון ראשון רלוונטי (סה"כ 324 תיקים). בסוגריים לצד שם המחוז מופיעה כמות התיקים במדגם מאותו מחוז.

אלימות חמורה בפרט, אולם שיעורים שונים של עבירות נשק וסמים: במחוז צפון יש שיעור גבוה בהרבה של עבירות נשק לעומת מחוז חיפה, כאשר מתוכן לא מעט עבירות ירי באזור מגורים, לעומת מחוז חיפה שבו שיעור נמוך של עבירות נשק, ולא היו כלל עבירות ירי.

נקודות נוספות שבדקנו לגבי החלטת בית המשפט בדיון הראשון

3. הסכמת המשטרה לשחרור – בדקנו כמה מתוך אלו ששוחררו באופן מלא או בתנאים מגבילים בדיון הראשון, שוחררו בהסכמת המשטרה. מתוך אלו ששוחררו בתנאים (97 עצורים), 26 מהשחרורים בתנאים לרבות מעצר בית (26.8%) נעשו בהסכמת המשטרה, מתוכם 16 שוחררו למעצר בית, ו-10 שוחררו בתנאים מגבילים אחרים. לעומת זאת, המשטרה לא הסכימה לשחרור (אף לא בתנאים מגבילים) באף אחד מהתיקים שבהם הוחלט על שחרור מלא של העצור (8 תיקים).

המשכנו ובדקנו באילו סוגי עבירות בעיקר ניתנה הסכמת המשטרה לשחרור בתנאים: מתוך 26 התיקים שבהם ניתנה כאמור הסכמת המשטרה לשחרור בתנאים, החלק הגדול היה בעבירות אלימות (12 תיקים, מתוכם 10 תיקי אלימות "קלה" ושני תיקי אלימות "חמורה") והחלק הגדול לאחריו היה בעבירות רכוש (9 תיקים).[7]

4. הנימוקים להחלטת בית המשפט בדיון הראשון בתיק: בהמשך לבדיקה שערכנו על העילות הכלולות בבקשת המעצר, בדקנו את ההתייחסות לעילות המקבילות בהחלטה על הארכת מעצר או לשחרור העצור בדיון הראשון בתיק. ב-231 מהתיקים (71.3%) שבהם התקיים דיון ראשון בתיק) מצאנו התייחסות מפורשת של השופט/ת בהחלטתו/ה לאחת או יותר מעילות המעצר הנקובות בבקשת המעצר (מסוכנות, חשש לשיבוש הליכי חקירה וכו').

העילות להארכת המעצר –בדקנו מה היו העילות להארכת המעצר (בהתייחס לעילות הנקובות בבקשת המעצר) כפי שפורטו בהחלטת בית המשפט. מצאנו כי ב-77.2% מהתיקים שבהם הוארך המעצר (219), העילות פורטו בהחלטת בית המשפט (169 תיקים). אלו העילות שפורטו (האחוזים בטבלה הם מתוך התיקים שבהם פורטו העילות בלבד. גם כאן לעתים הייתה התייחסות ליותר מעילה אחת):

חשש לשיבוש הליכי חקירה	מסוכנות	אין היתכנות לביצוע פעולות חקירה גם ללא מעצר	הימלטות ממשמורת חוקית
138 (81.6%)	141 (83.4%)	98 (58%)	5 (2.9%)

נציין כי ב-74% מהתיקים שבהם הוחלט על הארכת מעצר, צוינה יותר מעילת מעצר אחת.

העילות לשחרור – ערכנו בדיקה דומה לגבי העילות לשחרור, כפי שפורטו בהחלטת בית המשפט, בתיקים שבהם הוחלט בדיון הראשון על שחרור או שחרור בתנאים (105), ולא ניתנה בהם הסכמת המשטרה לשחרור (79 תיקים). מצאנו כי העילות לשחרור פורטו בהחלטת השחרור במפורש ב-56 תיקים (70.1%). אלו העילות שפורטו (האחוזים בטבלה הם מתוך התיקים שבהם פורטו העילות בלבד):

[7] שאר העבירות היו אלו: 4 עבירות נשק, 3 עבירות סמים, 2 עבירות של הפרת צווים, אחד עבירת מין ואחד עבירת תעבורה (כזכור יש תיקים שבהם יש יותר מעבירה עיקרית אחת ולכן הסך הכול יוצא יותר מ-26 תיקים).

קיימת היתכנות לביצוע פעולות חקירה גם ללא מעצר	אין מסוכנות	אין חשש לשיבוש הליכי חקירה
38 (67.8%)	25 (44.6%)	40 (71.4%)

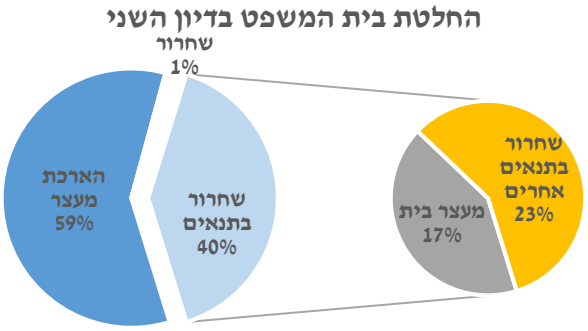
נציין כי ב-68% מהתיקים שבהם הוחלט על שחרור/ שחרור בתנאים, צוינה יותר מעילת שחרור אחת.

בהמשך לאמור, בהתאם לחוק המעצרים, השופטים אמורים לקחת בחשבון בהחלטתם לא רק את קיומן של עילות המעצר הנקובות בבקשת המעצר, אלא גם חשד סביר לביצוע העבירה וקיומה של חלופת מעצר. על כן, באותם תיקים שבהם הוחלט על שחרור מלא או שחרור בתנאים של העצור (לרבות מעצר בית) שלא בהסכמת המשטרה (סה"כ 79 תיקים כאמור), המשכנו ובדקנו האם ההחלטה השיפוטית כללה התייחסות מפורשת לחשד סביר לביצוע העבירה, והאם נשקלה מפורשות חלופת מעצר. ניתן לשער כי בכל החלטת מעצר השיקולים האמורים נשקלים או אף מפורטים במסגרת הדיון אך לא נרשמים בפרוטוקול, אולם מצאנו מקרים בודדים שבהם פירוט השיקולים לא נכתב מפורשות בהחלטה עצמה, והדבר נכון גם להתייחסות המפורשת לעילות המעצר לעיל.
מצאנו במרבית המכרעת של התיקים (73 מתוך 79 התיקים האמורים), התייחסות מפורשת בהחלטה השיפוטית לנושא החשד הסביר לביצוע העבירה. בתוך אותם 73 תיקים, כלולים כל התיקים שבהם הוחלט על שחרור מלא (ללא תנאים מגבילים, סה"כ 8 תיקים), וגם כל התיקים שבהם כאמור לעיל לא מצאנו התייחסות מפורשת לאחת מעילות המעצר (23 תיקים).
בשני תיקים נוספים שבהם הוחלט על שחרור בתנאים, אמנם לא מצאנו התייחסות מפורשת לנושא החשד הסביר, אולם כן נשקלו מפורשות בהחלטה השיפוטית חלופות המעצר.[8]

<u>החלטת בית המשפט **השנייה** בתיק</u>

1. <u>נתונים כלליים</u> – כאמור, ב-183 תיקים התקיים דיון שני בתיק (56.5% מהתיקים שבהם התקיים דיון ראשון). בתיקים שבהם הייתה הארכת מעצר ראשונה אולם <u>לא התקיים דיון שני</u> (חוץ מהתיקים שבהם כפרקטיקה כאמור פותחים תיק מ"י נפרד וחדש עבור כל הארכת מעצר שאותם כאמור הוצאנו מן המדגם), <u>הסיבות</u> היו אלו:
   ב-20 תיקים הוגש בינתיים כתב אישום ונפתח תיק מ"ת (מעצר עד תום ההליכים);
   ב-11 תיקים הדיון השני לא התקיים לאחר שהעצור ערר על החלטת המעצר הראשונה;
   ב-3 תיקים היה בענייננו של החשוד תיק אחר (על עבירות אחרות) שבו ניתנה החלטת המעצר;
   ב-2 תיקים המשטרה שחררה את העצור יום לאחר הדיון הראשון, ובתיק נוסף השופט קבע כבר בהחלטה הראשונה שהמשטרה רשאית לשחרר את העצור לאחר תום פעולות החקירה.
2. בדקנו גם כאן את <u>התפלגות החלטת בית המשפט</u> בדיון השני בבקשה להארכת מעצר:

[8] בשני תיקים נוספים הייתה התייחסות לאחת מעילות המעצר האחרות, ולגבי שני התיקים הנותרים: באחד מהם העצור שוחרר ללא תנאים בחזרה להוסטל שבו שהה, ובשני העצור נשלח למיון פסיכיאטרי ולמעצר בית בהסכמתו. כלומר, בסיכומו של דבר מצאנו שני תיקים בלבד שבהם לא ניתן נימוק מפורש לשחרור בתנאים אולם פורטו בהחלטה נסיבות אחרות כאמור שמהן ניתן להבין את הנימוק להחלטת השחרור.

ניתן לראות, כצפוי, שיעור נמוך יותר של הארכות מעצר בדיון השני לעומת הראשון, ובהתאמה שיעור גבוה יותר של שחרור בתנאים מגבילים (שיעור מעצרי הבית נותר דומה).

3. מתוך אלו ששוחררו בתנאים, 32 (42.7%) שוחררו בהסכמת המשטרה, שיעור גבוה יותר לעומת שיעור ההסכמות לשחרור בדיון הראשון. מתוכם, 11 עצורים שוחררו למעצר בית, והשאר שוחררו בתנאים מגבילים אחרים. באופן כללי, כשליש מהעצורים, 34%, שוחררו בהסכמת המשטרה, בדיון הראשון והשני יחד.

נקודות נוספות שנבדקו

משך המעצר

התחלנו בבדיקה של מספר ימי המעצר המבוקשים בבקשת המעצר הראשונית. ממוצע ימי המעצר המבוקשים עומד על 6.3 ימים.

השווינו זאת לממוצע ימי המעצר שעליהם הוחלט בהארכת המעצר הראשונה, ומצאנו כי ההארכה הראשונה עמדה על 2.9 ימים בממוצע, ועוד מצאנו כי הארכת המעצר בפעם השנייה עמדה אף היא על 2.9 ימים בממוצע (כלומר שתי ההארכות ביחד מתקרבות לממוצע ימי המעצר המבוקשים מלכתחילה).

בדקנו את משכי המעצר המבוקשים לעומת אלו שניתנו בהחלטות בית המשפט גם בחלוקה לקטגוריות העבירות העיקריות. מצאנו כי בעבירות אלימות ורכוש הממוצעים של ימי המעצר המבוקשים לעומת אלו שנפסקו דומים לממוצעים הכלליים. בעבירות מין ממוצע ימי המעצר המבוקשים דומה אף הוא (6.3 ימים), אולם ניתנו הארכות מעצר מעט ארוכות יותר (3.3 ימים). בעבירות סמים הממוצעים מעט גבוהים יותר בכל הנוגע לימים שהתבקשו (6.6 ימים) ולימים שניתנו בהארכת המעצר הראשונה (3.4 ימים) אולם נמוכים יותר בהארכה השנייה (2.6 ימים). לעומת זאת, בעבירות נשק ממוצע ימי המעצר המבוקשים הוא הגבוה ביותר ועומד על 7.6 ימים, כאשר ממוצע ימי המעצר שניתנו בהארכת המעצר הראשונה עמד על 3.4 ימים, ובשנייה – 3.5 ימים.

הגשת ערר

על 55 מהתיקים הוגש ערר (עמ"י) (17% מהתיקים שבהם התקיים דיון בתיק). ההתפלגות שלהם שווה: מחצית מהעררים הוגשו על ידי המשטרה ומחצית על ידי העצור (ערר אחד הוגש הדדית, כלומר שני הצדדים הגישו ערר).

מתוך העררים שהגישה המשטרה (לרבות הערר ההדדי), 25 מהעררים כוונו נגד ההחלטה לשחרר את העצור, ו-3 מהעררים כוונו נגד הארכת המעצר בפחות ימים מאלו שהתבקשו. מתוך העררים

שהגישו העצורים (28 עררים, לרבות הערר ההדדי), 26 מהעררים כוונו נגד ההחלטה על הארכת מעצרם, מתוכם 6 מהעררים כוונו גם נגד משך המעצר, ואחד נוסף כוון נגד משך המעצר בלבד.[9]

עררים על ההחלטה בדיון הראשון - מתוך עררי המשטרה, 10 מהעררים כוונו נגד החלטת בית המשפט לשחרר את העצור בדיון הראשון (12.7% מהתיקים שבהם העצור שוחרר בדיון הראשון ללא הסכמת המשטרה), ומתוך עררי העצורים, מרבית העררים (20 עררים) כוונו נגד החלטת בית המשפט בדיון הראשון בהארכת המעצר. [10]

תוצאות העררים: מתוך עררי המשטרה על ההחלטות מהדיון הראשון (10), 3 עררים נדחו במלואם, 2 עררים התקבלו במלואם, 2 עררים התקבלו חלקית, 2 נמחקו לבקשת המשטרה ואחד הוחזר לדיון בשלום. מתוך עררי העצורים על ההחלטות מהדיון הראשון (20), לגבי 11 הושגו הסכמות (6 נמחקו לבקשת העורר או שני הצדדים, 3 הוסכם על שחרור בתנאים, אחד מהם למעצר בית, 1 הוסכם על שחרור מלא, 1 הוסכם על קיצור משך המעצר), 5 עררים נדחו במלואם, ו-2 מהעררים התקבלו במלואם. בנוסף, ערר אחד הוחזר לדיון בשלום, וערר אחר התייתר.

סוגי העבירות - אותם 10 תיקים שבהם הגישה המשטרה ערר על החלטת השחרור בדיון הראשון, היו בעיקר בעבירות רכוש (5 תיקים), סמים (2 תיקים) והסעת או העסקת שב"חים (2 תיקים).[11] העררים שהגישו העצורים על ההחלטה שניתנה בדיון הראשון (20 עררים) היו בעיקר בעבירות אלימות (10 עררים, מתוכם 4 בעבירות אלימות חמורה), ועבירות נשק (7 עררים).

עבירות על חוק הכניסה לישראל - שב"חים

את העבירות על פי חוק הכניסה לישראל ניתחנו בנפרד, וזאת מאחר שאת השוהים בלתי חוקיים לא שולחים למעצר בית והשיקולים למעצרם שונים לעומת מעצר אזרחי ישראל (לעומת זאת, את העבירות שכללו הסעת או העסקת שב"חים ניתחנו יחד עם כלל התיקים).

להלן נקדיש ניתוח קצר נפרד לתיקי העצורים השב"חים עצמם – סה"כ 67 תיקים.

בקשת המעצר הראשונית

1. ל-55 בקשות מעצר (84.6% מהתיקים) צורף לבקשת המעצר חומר חסוי לעיני השופט בלבד (בשני תיקים לא ניתן היה לדעת, מאחר שרובריקה זו לא סומנה בבקשת המעצר).
2. עילות המעצר הנטענות בבקשת המעצר הראשונית היו אלו:

חשש לשיבוש הליכי חקירה/ להתחמקות מחקירה ומהליכי שפיטה	מסוכנות	אין היתכנות לביצוע פעולות חקירה גם ללא מעצר
64 (95.5%)	66 (98.5%)	20 (29.8%)

3. ב-29 מהתיקים ניתן היה להבין מהתיק האם יש לעצור עבר פלילי (מבקשת המעצר עצמה או מפרוטוקול הדיון, לא תמיד הייתה התייחסות לנושא). בשבעה מהתיקים (10.4%) ניתן היה להבין מהתיק כי יש לעצורים עבר פלילי, ולגבי כולם הוחלט על הארכת מעצר בדיון הראשון.

[9] הערר הנוסף כוון נגד חזרת המשטרה מבקשה לעיכוב ביצוע המעצר.
[10] מתוך עררי המשטרה, 10 עררים כוונו נגד שחרור העצור בדיון השני (23.2% מהתיקים שבהם העצור שוחרר בדיון השני ללא הסכמת המשטרה) והשאר בדיונים הבאים בתיק. מתוך עררי העצורים, שבעה עררים כוונו נגד ההחלטה מהדיון השני (בשני תיקים הוגשו עררים גם על הדיון הראשון וגם על השני).
[11] שאר העררים היו על תיקים בעבירות של העסקת/ הסעת שב"חים (2), נשק, תעבורה, הפרת צווים ואלימות (1 מכל אחד). נזכיר כי גם כאן יש בחלק מהתיקים יותר מעבירה עיקרית אחת.

החלטות בית המשפט בהארכות המעצר

1. מתוך 56 התיקים שבהם התקיים דיון ראשון בתיק,[12] ברוב המוחלט - 52 תיקים (92.8%) הוחלט על הארכת מעצר, וב-4 תיקים בלבד (7.1%) הוחלט על שחרור בתנאים (ערבות, איסור כניסה לישראל וכו', אין כאמור מעצר בית). זהו שיעור גבוה בהרבה משיעור הארכות המעצר בהשוואה לעבירות האחרות, כמפורט לעיל.

2. ב-29 תיקים התקיים דיון שני בתיק (51.8% מהתיקים שבהם התקיים דיון ראשון).[13] מתוכם, ב-24 תיקים (82.7%) הוחלט על הארכת מעצר, ב-3 תיקים (10.3%) הוחלט על שחרור בתנאים, ובתיק אחד בלבד הוחלט על שחרור מלא של העצור.[14]

3. המשטרה לא הסכימה לשחרור באף אחד מארבעת התיקים שבהם העצור שוחרר בתנאים בדיון הראשון. בדיון השני, המשטרה הסכימה לשחרור בשני תיקים (באותו תיק שבו העצור שוחרר ובתיק נוסף שבו הוחלט על שחרור בתנאים).

4. מתוך אלו שהוחלט בעניינם על הארכת מעצר בדיון הראשון (52), בחנו את העילות להארכת המעצר, כפי שפורטו בהחלטת בית המשפט (יש לציין כי לא בכל המקרים מפורטת העילה, בנוסף, לא כללנו נימוק של חשד סביר לביצוע העבירה):

חשש לשיבוש הליכי חקירה/ להתחמקות מחקירה ומהליכי שפיטה	מסוכנות	אין היתכנות לביצוע פעולות חקירה גם ללא מעצר
14 (26.9%)	13 (25%)	18 (34.6)

5. בדקנו גם כאן את ממוצע ימי מעצר המבוקשים בבקשת המעצר, ומצאנו כי הם עומדים על ממוצע של 4.9 ימים, ממוצע נמוך לעומת ממוצע ימי המעצר המבוקשים בעבירות האחרות (כפי שפורט לעיל). מצאנו כי ממוצע ימי המעצר שעליהם הוחלט בהארכת המעצר הראשונה עמד על 2.3 ימים בממוצע, ובשנייה הממוצע עמד על 2.2 ימים בממוצע (גם כאן מדובר בממוצעים נמוכים בהשוואה לימי המעצר הממוצעים בעבירות האחרות, וגם כאן יחד הם מגיעים כמעט לימי המעצר המבוקשים).[15]

6. לסיום מצאנו כי הוגש ערר (עמ"י) בארבעה תיקים בלבד, וכולם הוגשו מטעם העצורים.

---

[12] ב-11 תיקים לא התקיים כלל דיון, ב-7 מתוכם מאחר שהוגש כתב אישום טרם שהתקיים הדיון, ובאחרים התיק נסגר מסיבות טכניות שונות.

[13] בתיקים שבהם הייתה הארכת מעצר ראשונה אולם לא התקיים דיון שני (חוץ מהתיקים שבהם כפרקטיקה פותחים תיק מ"י נפרד וחדש עבור כל הארכת מעצר), הסיבות היו אלו: ב-17 תיקים הוגש בינתיים כתב אישום ונפתח תיק מ"ת (מעצר עד תום ההליכים); ב-7 תיקים המשטרה שחררה את העצור לפני הדיון השני.

[14] בתיק נוסף הדיון התייתר ולכן הוא נסגר.

[15] ייתכן שאחת הסיבות לכך היא שמאחר שמספר ימי המעצר נגזר בין היתר ממספר פעולות החקירה, בתיקי שב"ח, ניתנים מעט ימי מעצר ביחס לעבירות אחרות משום שעל פי רוב יש בהם מעט פעולות חקירה לביצוע, ביחס לתיקים אחרים מורכבים יותר.

סיכום עיקרי הממצאים

1. החלטת בית המשפט בהארכת המעצר הראשונה - לגבי קרוב ל-70% מהעצורים הוחלט על הארכת מעצר, כ-18% שוחררו למעצר בית וכ-10% שוחררו בתנאים מגבילים אחרים. 2% בלבד מהעצורים שוחררו באופן מלא.

1.1. בעבירות השב"חים (שנותחו בנפרד, כמפורט לעיל, בשל השיקולים השונים לגבי הארכת מעצר לעומת שחרור מלא או בתנאים), לגבי הרוב המוחלט של העצורים (כ-93%) הוחלט על הארכת מעצר, והשאר שוחררו בתנאים מגבילים.

2. הסכמת המשטרה – המשטרה הסכימה לשחרור של העצור בתנאים (לרבות שחרור למעצר בית ותנאים אחרים) בדיון הראשון, בקרוב לשליש מהמקרים שבהם ניתנה החלטת שחרור בתנאים (כ-27%, המהווים 7.6% מכלל התיקים). עם זאת, לא מצאנו הסכמה של המשטרה לשחרור מלא של אף אחד מהעצורים.

3. בהארכת המעצר השנייה שיעורי הארכות המעצר יורדים אל מתחת ל-60% (כלומר ירידה של כ-10% לעומת שיעורי הארכות המעצר בדיון הראשון), ושיעורי השחרור בתנאים עולים בהתאמה.

4. סוגי עבירות – בחלוקה לסוגי עבירות עיקריות, מצאנו כי שיעורי הארכות המעצר (בדיון הראשון) הגבוהים ביותר הם בעבירות סמים, אלימות חמורה, מין ונשק (לפי סדר יורד). הנמוכים ביותר הם בעבירות רכוש ואלימות "קלה".

5. עררים – מצאנו כי המשטרה עררה על החלטת בית המשפט לשחרר את העצור (באופן מלא/ בתנאים מגבילים, לרבות מעצר בית) ב-8.6% בלבד מכלל התיקים שבהם התקיים דיון בהארכת מעצר. אם מסתכלים רק על התיקים שבהם העצור שוחרר (באופן מלא או בתנאים) כבר בדיון הראשון, ללא הסכמת המשטרה, מצאנו כי המשטרה הגישה ערר על החלטת השחרור בכ-12.7% מהתיקים בלבד. העצורים הגישו ערר באחוזים זהים לאלו של המשטרה (מתוך התיקים שבהם התקיים דיון), כאשר מרביתם הוגשו על החלטת בית המשפט בדיון הראשון (71.4%).